

נקבה הנה נשלמה המחשבה שהוא הרצון, ולכך מברכת שעשני כרצוני (מגיד תעלומה); לר עוד טעם, דהנה מבואר במ"ר, נעשה אדם, שהקב"ה נמלך במלאכים על בריאת האדם, והיינו כמבואר שם, לפי שאם האדם חומא ח"ו פוגם גם בעולם המלאכים, ע"כ צריך שיסכימו על עשייתו, ואף שאם הקב"ה חפץ מי יאמר לו מה תפעל, אמנם מדרך ענוה כשהדבר נוגע לקמן נמלך הגדול בו. ואמנם דברייתא האשה עשה הקב"ה ברצוני לבד כי היא חלק מן האדם, וכמו שלא ימלך על הראש ביהוד ועל שאר אברים ביהוד, כן האשה חלק מן האיש כו'. וכיון שהיא משלמת את האדם, לכך נבראת ברצוני של הקב"ה בלי המלכת המלאכים, וזהו שמברכת שעשני כרצוני דהיינו כרצון הקב"ה לבד בלי המלכת המלאכים (ישועות יעקב ס"י מ"ו סק"ה):

לז טעם על ענין הברכות שבתחלתן מדבר כלפי השם כאלו הוא כנגדו, ובסופן כאלו אינו כנגדו, משום שנאמר שויתי ה' לנגדי תמיד (*), וכשמוכיר את השם ואומר ברוך אתה ה', (ר) הוא עומד לנגדו, וכיון שאומר אחר כך מלך העולם-נמצא שאינו עומד לנגדו, שר"ל אותו אלהינו שהוא מלך העולם הוא קדשנו במצותיו וצונו לעשותם (אבודרהם). וע"י שבלי הלקט הלכה קס"ה, שויתי ה' לנגדי תמיד, רב אמר ברוך אתה, ושמואל אמר ברוך הוא, הלכך תקינו רבנן כתרומתו, ברוך אתה כרב, אשר קדשנו כשמואל ע"ש:

לח עוד טעם, מפני שהקב"ה נגלה ונסתר, נגלה מצד מעשיו ונסתר מצד אלהותו. וגם הנשמה נראית ונעלמת, לכן הנפש מברכת בנוכח ונסתרת כמו שנא' ברכי נפשי את ה' כו' (אבודרהם). ועיין ערבי נחל פי' בלק דלכך אומרים תיכף מלך העולם בכדי שלא יהיה משמעות ללשון זה שאינו מולך רק עלינו, ולכן אנו אומרים מיד גם כן מלך העולם לומר באמת שהוא מלך על כל האמצעיות וכולם הם משועבדים ונכנעים לו כי אין להם מציאות מבלעדו ע"ש.

לט טעם שעונין אמן אחר המברך, שנא' כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו, אמר להם משה לישראל, כשאני מברך, (ח) אתם תענו אמן (אבודרהם). ומהאי קרא

(*) ובזוהר ח' בראשית דף קס"ח כ' וז"ל העיד מורי הקדוש מוה"ר אברהם יהושע העשיל מאפסא על רבינו הקדוש מו"ה יעקב יצחק מלובלין שאפי' עפעפי עיניו אינו מנביה בלתי יהוד שם מכ"ש דבור ומכ"ש מעשה. ופ"א אמר מורי דודי הקדוש הלכתי לבית התפלה בתפילין מאירין הרבה ושמעתי שקראו לפני הבו יקר לבריה וכו' ובאתי מבית התפלה ומלמלתי הלילקע ציבת בלי כונה ושמעתי קורין ווי לפניא דמריד במאריה. שכן אי' בתוספתא, לא ישתמש אדם בפניו ורגליו אלא לכבוד קונו, קונה ומייחד ה"ו, כמעט בכל דרכיך דע ה"ו, וע"י צדיקים כאלו יכלו הקליפות ויהיה עת רצון:

קונטרס אחרון

לז (ר) הוא עומד לנגדו, ומה שאנחנו אומרים אתה הוא יי אלוקינו, את"ה הוא נוכח, הו"א נסתר, כי הנה הש"י מנהג את עולמו בבי' הנהגות, הנהגה ניסית והנהגה טבעית. והנהגה הנהגה הניסית נראה עין בעין רוממות גדולתו, אומרים להש"י אתה לנוכח. והנהגה הטבעית השגחתו יתברך מסתתרת בה ולזה אומרים להש"י הוא (אנרא דכלה, דברים); **ובספר** נועם אלימלך (בתקותי) כתב, מה שאנו אומרים ברוך אתה הוא נגלה, אשר קדשנו הוא נסתר, מחמת שבהתחלת האדם לעבוד הכורא נראה ונדמת לו שהוא כבר קרוב לה' מאד, אבל בהתמדתו בעבודתו יתברך בתמידות או מבין ורואה שהוא רחוק מאד מהבורא ב"ה ועדיין לא התחיל בעבודה כלל:

לט (ח) אתם תענו אמן. בספר אור צדיקים כתב וז"ל צריך האיש תשובה גדולה על שלא ענה אמן אפי' פעם א' כששומע מן המברך איזה ברכה על איזה פרי או על איזה מצוה ומכ"ש אחר תפלת הש"י כביהכ"נ שצריך תשובה גדולה (*) וק"ו בנו (* וז"ל המו"ר סימן קכ"ה, ארו"ל ס"ד שומר אמונים נוצר ה', אלו שאומרים אמן באטונה כו', אר"ש